

PRONAĐENO RJEŠENJE ZA OSPOSOBLJAVANJE ZA ENERGETSKA ZVANJA

Ivan BENKOVIĆ, dipl. ing.

Zbog duljeg zastoja u stručnom osposobljavanju za upravljanje i rukovanje energetske postrojenja dolazilo je do nebrojenih problema u pogonu i održavanju energetske postrojenja širom Hrvatske, a samim time i u poslovanju tvrtki u čijem se sastavu ta postrojenja nalaze. Kako bi se ti problemi riješili i pronašlo zadovoljavajuće rješenje, od početka godine je održan niz sastanaka predstavnika Saveza energetičara Hrvatske i nadležnih državnih tijela. I konačno, u 'Narodnim novinama' br. 70/2010 od 9. lipnja 2010. godine objavljen je Pravilnik o stručnom osposobljavanju i provjeri znanja za upravljanje i rukovanje energetskim postrojenjima.

Na temelju članka 17. i 31. Zakona o energiji (NN 68/2001, 177/2004, 76/2007 i 152/2008) ministar gospodarstva, rada i poduzetništva donio je Pravilnik o stručnom osposobljavanju i provjeri znanja za upravljanje i rukovanje energetskim postrojenjima koji je objavljen u 'Narodnim

novinama' br. 70/2010 od 9. lipnja 2010. godine, a stupio je na snagu 17. lipnja 2010. godine.

Do kraja 2008. godine provjeru znanja za upravljanje i rukovanje energetskim postrojenjima provodio je Državni inspektorat na temelju Pravilnika o stručnoj spremi i drugim uvjetima

Fotografija s jednog od brojnih održanih sastanaka predstavnika SEH-a i MINGORP-a

za vršenje poslova u radnim organizacijama, koje imaju elektroenergetska, kotlovska i druga energetska postrojenja i posude pod tlakom (Sl. list SFRJ br. 47/64). Nakon toga, glavni inspektor je donio odluku prema kojoj Državni inspektorat neće više provoditi provjeru znanja vezanu uz upravljanje i rukovanje energetske postrojenjima.

S obzirom na to da je u posljednjih godinu dana više od 1000 osoba završilo pripremne tečajeve kod udruga energetičara u brojnim hrvatskim gradovima i kod nekih otvorenih i pučkih učilišta, ali (do sada) bez mogućnosti polaganja stručnog ispita, inicijativu je preuzela Uprava za energetiku Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva te je uz pomoć eksperata Saveza energetičara Hrvatske izrađen novi pravilnik po uzoru na sličan koji se primjenjuje u zemljama Europske unije.

Nakon provedene rasprave tijekom koje su zatražena mišljenja od mnogih zainteresiranih strana kao završno stručno mišljenje, sukladno ZoE-u, zatraženo je i dobiveno pozitivno mišljenje od Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva.

Što donosi novi Pravilnik

Pravilnikom se zbog zadovoljavanja uvjeta za sigurnost i kvalitetu opskrbe i korištenja energije, a s ciljem ispravnosti rada energetske objekata i postrojenja te ostvarivanja sigurnosti energetske pogona i omogućavanja njihovog održavanja, pregleda i ispitivanja propisuju stručna sprema i radno iskustvo koje je potrebno za radnike koji obavljaju poslove upravljanja i rukovanja energetske postrojenjima te program stručnog osposobljavanja i provjere znanja koje moraju obaviti u vezi sa sigurnim i učinkovitim upravljanjem i rukovanjem energetske postrojenjima.

Poslove i radne zadatke upravljanja i rukovanja energetske postrojenjima za koje je Pravilnikom propisana stručna sprema i provjera znanja dopušteno je samostalno obavljati radnicima nakon stručnog osposobljavanja i položenog Stručnog ispita koji se provodi prema Pravilniku.

Ispitnu komisiju: predsjednika i zamjenika predsjednika ispitne komisije, predsjednike regionalnih ispitnih komisije te ispitivače u skladu s odredbama Pravilnika imenuje ministar gospodarstva, rada i poduzetništva.

Osnovni dijelovi novog Pravilnika

Pravilnik se sastoji od šest dijelova.

U I. dijelu obrađene su Opće odredbe, a u II. dijelu definirana sljedeća radna mjesta i poslovi na njima:

NN 70/2010

NARODNE NOVINE
SLUŽBENI LIST REPUBLIKE HRVATSKE

MINISTARSTVO GOSPODARSTVA, RADA I PODUZETNIŠTVA

Na temelju članka 17. i članka 31. Zakona o energiji (»Narodne novine«, broj 68/2001, 177/2004, 76/2007 i 152/2008) ministar gospodarstva, rada i poduzetništva donosi

PRAVILNIK

O STRUČNOM OSPOSOBLJAVANJU I PROVJERI ZNA NJA ZA UPRAVLJANJE I RUKOVANJE ENERGETSKIM POSTROJENJIMA

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Pravilnikom se zbog zadovoljavanja uvjeta za sigurnost i kvalitetu opskrbe i korištenja energije, propisuju stručna sprema i radno iskustvo, potrebno za radnike koji obavljaju poslove upravljanja i rukovanja energetske postrojenjima, te program stručnog osposobljavanja i provjere znanja, koje moraju obaviti u svezi sa sigurnim i učinkovitim upravljanjem i rukovanjem energetske postrojenjima, s ciljem ispravnosti rada energetske objekata i postrojenja, kao i osiguravanja sigurnosti energetske pogona, te omogućavanja njihovog održavanja te pregleda i ispitivanja.

Članak 2.

Poslove i radne zadatke upravljanja i rukovanja energetske postrojenjima za koje je ovim Pravilnikom propisana stručna sprema i provjera znanja, dozvoljeno je samostalno obavljati radnicima nakon stručnog osposobljavanja i položenog Stručnog ispita prema ovome Pravilniku.

Članak 3.

Radnici koji upravljaju i rukuju energetske postrojenjima, odnosno energetske strojevima i uređajima, za koje ovim Pravilnikom nije propisana stručna osposobljenost i provjera znanja, mogu obavljati te poslove i radne zadatke nakon što prouče tehničke upute za pravilan i siguran pogon, tehničke propise i upute za učinkovito korištenje energije te obavljene interne provjere znanja (interni ispit).

...

1. strojar male elektrane
2. strojar parnih turbina
3. strojar plinskih turbina
4. strojar hidroturbina
5. vođa smjene hidroelektrane, vođa bloka termoelektrane, vodeći operater i operater u komandi lanca hidroelektrana
6. voditelj pogona obnovljivih izvora
7. strojar kogeneracijskog postrojenja
8. strojar kotlovske postrojenja
9. strojar kotla
10. rukovatelj industrijske peći
11. rukovatelj motora s unutarnjim izgaranjem
12. strojar kompresorske stanice
13. strojar crpne stanice
14. rukovatelj plinskim uređajima i napravama
15. rukovatelj klimatizacije i prozračivanja
16. rukovatelj centralnog grijanja i termoventilacije
17. ložič centralnog grijanja
18. rukovatelj pripremom vode
19. ložič - rukovatelj kotlom
20. rukovatelj posudama tehničkih plinova
21. dispečer u elektroenergetskom sustavu
22. uklopničar u elektroenergetskom sustavu
23. uklopničar u industriji.

Obveza pristupanja drugoj provjeri znanja za radnike koji su uspješno položili 'stari' stručni ispit i stekli pojedina energetska zvanja (i o tome imaju valjanu ispravu):

- **do 1975. godine: više ne pristupaju drugoj provjeri znanja**
- **1. siječnja 1976. - 31. prosinca 1985. godine: pristupaju drugoj provjeri znanja za 24 mjeseca od stupanja Pravilnika na snagu**
- **1. siječnja 1986. - 31. prosinca 1995. godine: pristupaju drugoj provjeri znanja za 36 mjeseci od stupanja Pravilnika na snagu**
- **nakon 1. siječnja 1996. godine: pristupaju drugoj provjeri znanja za 48 mjeseci od stupanja Pravilnika na snagu.**

Nakon toga, svi ti radnici ponovno pristupaju ispitu znanja svakih narednih pet godina.

Radnici koji do sada nisu imali obvezu polagati stručni ispit, dužni su ga prema novom Pravilniku položiti u roku od tri godine.

Nakon toga, u III. dijelu Pravilnik vrlo detaljno opisuje koja je potrebna stručna sprema i godine radnog iskustva za obavljanje poslova na određenim radnim mjestima.

U IV. dijelu Pravilnika obrađeni su načini na koje se provodi stručno osposobljavanje koje je sastavljeno od teoretskog i praktičnog dijela s ciljem stjecanja stručnog znanja za siguran pogon i učinkovito korištenje energije.

Teoretski dio stručnog osposobljavanja provodi se na temelju Programa stručnog osposobljavanja radnika koji obavljaju poslove i radne zadatke rukovanja energetske sustavima, postrojenjima, strojevima i uređajima koji donosi predsjednik ispitne komisije na temelju prijedloga područnih ispitnih komisija, a obavlja se u opsegu i sadržaju koji ovisi o vrsti energetske zvanja i poslovima, odnosno zadacima za koji se kandidat prijavio te o potrebnoj stručnoj spremi i radnom iskustvu.

Program teoretskog stručnog osposobljavanja obuhvaća opći i stručni dio te će se objavljivati na internetskim stranicama izvođača programa stručnog osposobljavanja. Potrebno je istaknuti da teoretsko stručno osposobljavanje nije Pravilnikom nigdje propisano kao obavezno, nego prvenstveno ovisi o volji i znanju pojedinog kandidata. Ako se kandidat ipak odluči izabrati stručno osposobljavanje, moći će birati između različitih izvođača prema tržišnom i regionalnom načelu.

Ispitna komisija za provjeru znanja jednom godišnje će razmatrati Program stručnog osposobljavanja i, prema potrebi, donositi prijedlog njegove dopune ili izmjene.

Radnici koji izravno rukuju (upravljaju) energetske postrojenjima, strojevima i uređajima obučavat će se praktično u pogonu vlasnika ili korisnika energetske postrojenja, ako takve pogone posjeduju ili uz jednake uređaje i postrojenja kod drugih korisnika ili vlasnika.

Praktično osposobljavanje traje najmanje šest mjeseci za zanimanja navedena pod rednim br. 5, 8. i 21, a tri mjeseca za sva ostala zanimanja navedena u popisu zanimanja na početku II. dijela Pravilnika ('Radna mjesta i poslovi na tim radnim mjestima'), kako je ranije spomenuto.

Tijekom praktičnog osposobljavanja radnici obavljaju praksu, odnosno osposobljavanje za obavljanje poslova i radnih zadataka rukovanja energetske strojevima i uređajima pod nadzorom mentora. Mentor može biti samo radnik koji je u skladu s Pravilnikom stručno osposobljen za rukovanje određenim sustavom, postrojenjem, strojem ili uređajem te svakodnevno rukuje

postrojenjem i ima za to propisane dokumente (Uvjerenje o položenom stručnom ispitu). Mentora imenuje odgovorna osoba vlasnika ili korisnika energetskeg postrojenja.

U V. dijelu Pravilnika detaljno je obrađena tematika provjere znanja kandidata koja se sastoji od prve i druge provjere znanja. Potrebno je naglasiti novost, a to je da su kandidati dužni svakih pet godina potvrđivati svoju teoretsku osposobljenost kroz povremenu provjeru znanja. Povremena provjera znanja obuhvaća osnove iz Programa stručnog osposobljavanja i obavljat će se samo pisano. Ispitivač provjere praktičnog dijela znanja je mentor koji nakon završenog praktičnog osposobljavanja kandidatu daje izvješće s ocjenom praktičnog dijela osposobljavanja.

Nadalje, V. dio Pravilnika se u završnom dijelu bavi opisom kriterija koje moraju zadovoljiti izvođači koji će obavljati administrativne, organizacijske i druge pomoćne poslove za ispitnu komisiju. Važno je istaknuti da izvođač može biti prvenstveno onaj koji promiče i razvija tehničku kulturu iz područja energetike u Hrvatskoj, surađuje s odgovarajućim stručnim organizacijama i institucijama na području energetske struke te tijelima i organizacijama koja se bave zaštitom okoliša, agencijama koje se bave energijom i energetikom, gospodarskim i obrtničkim komorama te domaćim energetske tvrtkama. Izvođač također ima zadaću ustrojiti i voditi javno dostupni registar (bazu podataka) izdanih uvjerenja o stručnoj osposobljenosti te mora obavljati sve druge administrativne i organizacijske poslove u vezi s djelovanjem ispitne komisije. Odabrani izvođač mora djelovati na širem području Hrvatske, odnosno u mjestima rada ispitnih komisija. Za sada je planirano provođenje ispita na više lokacija u Hrvatskoj (Zagreb, Split, Rijeka, Osijek, Zadar i Varaždin).

Prijelazne i završne odredbe Pravilnika

Najinteresantniji dio Pravilnika za radnike iz energetskeg sektora u svojim prijelaznim i završnim odredbama govori o rokovima u kojima radnici, koji su do stupanja Pravilnika na snagu s uspjehom položili 'stari' stručni ispit i stekli pojedina energetska zvanja prema do tada primjenjivom Pravilniku o stručnoj spremi i drugim uvjetima iz 1964. godine. Tako je propisano da, ako o tom stručnom ispitu imaju valjanu ispravu, moraju pristupiti Drugoj provjeri znanja. Isto tako, njima se priznaje osposobljenost za upravljanje i rukovanje energetskeg postrojenjima, strojevima i uređajima za koje su položili odgovarajući stručni ispit i to tako da radnici koji su ga položili do 1975. godine više ne pristupaju Drugoj provjeri znanja. Isto tako, radnici koji su položili ispit

Vrijedi napomenuti da su u II. dijelu Pravilnika, između ostalog, definirana i sljedeća radna mjesta i poslovi na njima:

- ***voditelj pogona obnovljivih izvora***
- ***strojar kogeneracijskog postrojenja,***

što je u skladu s novim, aktualnim stanjem u energetici.

u razdoblju 1. siječnja 1976. - 31. prosinca 1985. godine pristupaju Drugoj provjeri znanja za 24 mjeseci od stupanja Pravilnika na snagu, oni koji su ga položili u razdoblju 1. siječnja 1986. - 31. prosinca 1995. njoj pristupaju za 36 mjeseci od stupanja Pravilnika na snagu, a oni koji su ga položili nakon 1. siječnja 1996. za 48 mjeseci od stupanja Pravilnika na snagu. Nakon toga, svi ti radnici ponovno pristupaju ispitu znanja svakih narednih pet godina.

Također je važno istaknuti da će kandidati, koji su prije stupanja Pravilnika na snagu započeli i obavili stručno osposobljavanje, provjeru znanja na stručnom ispitu obavljati u skladu s do sada primjenjivanim Pravilnikom o stručnoj spremi i drugim uvjetima i to u roku šest mjeseci od dana stupanja novog Pravilnika na snagu. Ponovna provjera znanja samo za te kandidate obaviti će se nakon tri godine.

Radnici koji do sada nisu imali obvezu polagati stručni ispit, dužni su ga prema novom Pravilniku položiti u roku od tri godine.

Istovažnost i jednakovrijednost uvjerenja kandidata koji je stručni ispit položio izvan Hrvatske provjeravat će i priznavati ispitna komisija izdavanjem odgovarajućeg uvjerenja pri čemu je kandidat u tu svrhu dužan dostaviti plan i program položenog ispita, prema kojem će ispitna komisija utvrditi eventualnu potrebu za polaganjem razlikovnih predmeta.

Stupanjem novog Pravilnika na snagu prestaje važiti do sada primjenjivani Pravilnik o stručnoj spremi i drugim uvjetima iz 1964. godine. ■